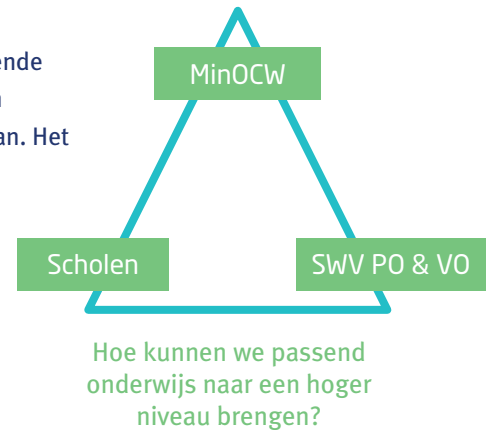

Verlag regiogesprek over passend onderwijs - regio Kennemerland 3 april 2019

Op 3 april hebben we met een groot aantal mensen vanuit allerlei verschillende invalshoeken nagedacht over passend onderwijs in onze regio. Het was een inspirerende dag waarbij ook minister Slob heeft meegedacht en meegedaan. Het was de vijfde bijeenkomst van in totaal zes regiogesprekken.

Het regiogesprek werd georganiseerd door het ministerie van OCW en de zes samenwerkingsverbanden passend onderwijs van Kennemerland; drie primair onderwijs en drie voortgezet onderwijs. Kennemerland is verdeeld in drie regio's: Noord-Kennemerland - Midden-Kennemerland (IJmond) en Zuid-Kennemerland.

2. Samenwerking in de regio Kennemerland

Samen delen en samen leren met alle betrokkenen om het beter te doen voor kinderen was zichtbaar en voelbaar. Passend onderwijs maak je samen!

Samenwerkingsverbanden zijn organisatienetwerken van scholen. Die met elkaar een dekkend netwerk creëren zodat ieder kind meedoet. Dat kan niet zonder het netwerk van gemeenten die zorgen voor passende opvoeding en zorg. En ook de samenwerkingsverbanden passend onderwijs kunnen niet zonder bovenregionale samenwerking.

Vanuit dit perspectief is deze bijeenkomst georganiseerd. Alle rollen die het succes van passend onderwijs medebepalen waren vertegenwoordigd: leerlingen, ouders, onderwijsprofessionals, schooldirecteuren, onderwijsbestuurders, beleidsmedewerkers gemeenten, leerplicht, wethouders, zorg-professionals. Gezamenlijk hebben we de thema's waardeerd onderzocht en mogelijke oplossingen samen opgesteld. Het was co-creatie vanuit meervoudig perspectief! Voor ons de enige manier om te werken aan een sterk dekkend netwerk: *it takes a community to raise a child!*

It takes a community to raise a child

3. Van ervaringen van leerlingen naar themagerichte oplossingen

Doel van het regiogesprek was om te komen tot concrete adviezen en oplossingsrichtingen op thema's die spelen rondom passend onderwijs. Die thema's waren: leraar in de spilrol, de leerling en zijn toekomst, passend onderwijs op maat, ouders als partner, eigenaarschap van de leerling, inclusie en leerrecht.

Elk thema werd ingeleid door een verhaal van een jongere of ouder over wat zij zelf hebben meegemaakt. Alle deelnemers stelden vol belangstelling veel vragen aan deze jongere of ouder. Dit bracht een mooi gesprek op gang.

Vanuit het verhaal van de jongere maar ook vanuit eigen ervaringen konden deelnemers dromen over de ideale situatie. Als alles kan, wat zou er dan anders moeten? Vanuit daar werd verder gedacht over hoe we naar deze ideale situatie konden komen. Wat moet er opgelost worden om daar te komen? En wie doet dat dan?

Uit de dromen vanuit alle zeven thema's werd duidelijk dat we allemaal willen dat de leerling centraal staat en dat iedere leerling zich maximaal kan ontwikkelen en gelukkig is.

De oplossingsrichtingen van de zeven thema's waren op hoofdlijnen:

- Samenwerking tussen school, ouder en leerling. Mensen moeten met elkaar verbonden worden. Wat daarbij zou helpen is 'ontschotting'. Niet alleen tussen onderwijs en zorg maar ook tussen de overgang van po naar vo.
- Tevens moet er expertise aan de school gekoppeld zijn waardoor expertise makkelijk is in te schakelen.
- Daarnaast ligt er volgens de deelnemers nog een rol bij de lerarenopleiding waar meer aandacht moet zijn voor ontwikkelgericht onderwijs en de pedagogische aanpak (vo).

Als afsluiting van de dag kwam minister Slob aan het woord. Hij sprak zijn waardering uit voor de open manier waarop alle aanwezigen met elkaar hebben gesproken en samen hebben gezocht naar wat er nodig is om passend onderwijs een stap verder te brengen. Vooral de oproep dat ieder kind erbij hoort en er mag zijn maakte indruk.

Op landelijk niveau werken de ministeries van OCW en VWS samen om te zorgen dat kinderen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Dat vergt investering in onderlinge relaties, en dat kost tijd. Minister Slob herkende zich dan ook in de oproep van de regio om tijd en ruimte te krijgen om de samenwerking echt goed tot stand te laten komen.

Het was een mooie bijeenkomst waarin er veel ontmoetingen hebben plaatsgevonden. Het regiobezoek heeft niet alleen geleid tot goede oplossingsrichtingen, maar ook tot een (nog) beter beeld van de regio en het harde werk dat daar wordt gedaan.

4. Waarmee kunnen we aan de slag?

Vanuit het verhaal van de jongere, de eigen ervaringen en het harde werken tijdens de bijeenkomst hebben de deelnemers per thema een oplossingsgericht voorstel gedaan om passend onderwijs in de regio Kennemerland een stap verder te brengen. De zeven voorstellen staan hieronder weergegeven.

Thema 1: Leerkracht in de spilrol

Droom

Een systeem dat faciliteert waardoor alle kinderen zich maximaal kunnen ontwikkelen waardoor alle kinderen zich competent en gelukkig voelen.

Oplossingsrichtingen

- Stilstaan bij en benadrukken van positieve ontwikkelingen: transformatie van onderwijs en jeugdzorg is in gang gezet.
- Betere afstemming plannen jeugdhulp en passend onderwijs.
- Inzet op gepersonaliseerd onderwijs waar coachingsgesprekken met leerlingen kunnen plaatsvinden, omdat het onderhouden van relatie met het kind belangrijk is en de stem van het kind gehoord moet worden.
- Inzet op de sociale context van de leerkracht is nodig door meerdere perspectieven toe te passen. Er wordt steeds meer samenwerking gezocht om de leerkracht te faciliteren met als doel om de leerlingen zowel in de klas als in de sociale context te ondersteunen.
- Regievoering en geldstromen ontschotten.
- Ouderbetrokkenheid is van groot belang: structurele verbinding van de leerkracht met de ouders is essentieel voor succes.
- Het stimuleren van teamaanpak met leerlingen en ouders: het team en niet alleen de leerkracht is verantwoordelijk voor het succes. Meer mensen moeten zicht hebben op het kind.
- Er is warme overdracht nodig op alle overgangsniveau's: bijvoorbeeld van PO naar VO. Dit zorgt voor een goede start op het voortgezet onderwijs.
- Deskundigheidsbevordering van leerkrachten.

Wat is daarvoor nodig?

Maatwerk moet leiden tot gedifferentieerde uitstroom:

- Het krijgen van ruimte (van het ministerie van OCW en VWS).
- De toetsingseisen van de onderwijsinspectie vormt hierbij vaak een belemmering.
- Doen! Ook als het niet mag.

Thema 2: De leerling en zijn toekomst

Droom

Het kind met zijn ondersteuningsbehoefte is altijd leidend.

Oplossingsrichtingen

- Een kernteam rondom het kind met een doorzettingsmacht organiseren.
- Korte en kleine communicatielijnen.
- PO, VO en jeugdzorg omarmen elkaar en verstaan elkaars taal voor het creëren van een doorgaande lijn voor een leerling.
- Preventief werken.

Wat is daarvoor nodig?

Het kind in alle bewegingen meenemen waarbij de verbinding met elkaar centraal moet staan om thuiszittende leerlingen te voorkomen. Een kind moet iedere keer opnieuw een kans krijgen.

De stappen die nodig zijn:

- Elkaar leren kennen, organiseren van ontmoetingen en intervisiebijeenkomsten.
- Elkaars expertise benutten.
- Zorgen dat er in alle overdrachtsmomenten (kdv-po-vo-mbo) maatwerk wordt geboden.

Wat kunnen we doen?

- Zelf: onszelf steeds afvragen of het reguliere systeem klopt; elkaar kennen en samen aan de slag gaan; in gesprek gaan met de gemeenten over de verbinding onderwijs en jeugdhulp(jeugdteam).
- De minister: ontschotten onderwijs - jeugdhulp en overstapmomenten in het onderwijs.
- Leraren: toerusten, faciliteren, samenwerken, verbinden relatie met ouders.

Thema 3: Passend onderwijs op maat

Droom

Nagaan wat een leerkracht nodig heeft ter ondersteuning om zo in de toekomst het speciaal onderwijs overbodig te maken.

- Onderwijs inrichten op kansen en mogelijkheden van leerlingen.
- Inzet op ontwikkelingsgericht onderwijs en meer aandacht voor pedagogisch klimaat.
- Differentiatie op niveau en leerstijl.
- Inzet van snelle en preventieve hulp voor betere afstemming financiering onderwijs – zorg. en flexibele budgetten.
- Er moet ruimte zijn voor meer individuele aanpak en minder klassikale instructie.
- Vroeg inzetten begeleiding voor overdracht advies PO/VO.

Oplossingsrichtingen

- Besturen moeten samenwerken
- Het VO is vakgericht; eerste en tweedegraads-opleidingen moeten meer pedagogiek bevatten om zo het pedagogisch klimaat in klassen te verbeteren. Een kind kan niet leren als hij/zij zich niet veilig en vertrouwd op school voelt.
- Ondersteuning in de school moet gericht zijn op leerling, ouder en docenten.
- Leer van andere systemen (bijvoorbeeld Finland).
- Regelruimte.

Wat is daarvoor nodig?

- Zorg in onderwijs accommoderen. Daar is structureel en preventief versterking voor leerkracht nodig.
- Einde aan versnippering van ketenpartners.
- Wat kunnen we zelf doen: out of the box denken!

Thema 4: Eigenaarschap van de leerling

Droom

Werken aan geluk van de leerling en daarvoor de ruimte krijgen.

- Meer persoonlijke begeleiding zonder wachttijden in de zorg.
- Inzet van een vertrouwenspersoon die altijd bereikbaar is.
- Eigenaarschap van de leerling versterken door verschillende opties aan te bieden waaruit de leerling kan kiezen.

- Eigenaarschap kan vergroot worden door meer creatieve vakken aan te bieden zoals drama (eigenaarschap moet je ook leren).
- Aandacht geven aan wat een leerling wil, en niet wat moet, om tot een juiste route te komen met integrale en persoonlijke aanpak.
- De volgende bouwstenen verdienen meer aandacht: preventie, coaching, samenwerking ouders/school, minder lange wachttijden jeugdzorg, vroegtijdig signalering, betere communicatie, kijken naar verschil jongens/meisjes.
- Multidisciplinaire aanpak.

Oplossingsrichtingen

- Vertrouwen op deskundigheid in de school als het gaat om pedagogische verantwoordelijkheden.
- Op laagdrempelige manier verbinding zoeken vanuit het belang van het kind waarbij er één aanspreekpunt is die het beste past bij de persoonlijke situatie van een leerling.
- Leerkracht moet op tijd aangeven waar de grenzen liggen.
- Van de overheid: meer ruimte krijgen om middelen, personeel, geld en resultaten flexibel in te kunnen zetten.

Wat is daarvoor nodig?

Mensen aan elkaar verbinden, van elkaar leren en ontschotten.

- Wat kunnen we zelf doen: vertrouwen op elkaars expertise, ruimte durven pakken, kijken in kansen en mogelijkheden.

Thema 5: De ouders als partner

Droom

Vanaf het begin (VVE) investeren in de communicatie tussen ouder en leerkracht. Waarbij leraren opgeleid worden om in gesprek te gaan met de ouder waardoor de leraar zich beter kan verplaatsen in de ouder.

- Investeren in opleiden van leraren in het voeren van gesprekken met ouders.
- Open mindset, vergroten empathisch en reflecterend vermogen.
- Het benutten van expertise van ouders.

Oplossingsrichtingen

- Investeren in relatie tussen ouders en hulpverlening. De ouders horen, betrekken en serieus nemen.
- Niet over het kind praten maar mét kind en ouder.
- Preventief investeren in een goede zorgstructuur vanaf het begin.
- Het integreren van ouderperspectief in de opleidingen van leerkrachten/pedagogisch medewerkers.
- Denken vanuit de visie dat het kind ontwikkelrecht heeft.
- De ouders betrekken bij de vormgeving van beleid.
- Realiseren dat er geen strijd (nodig) is tussen ouders en instanties.

Wat is daarvoor nodig?

- Aanhaken VVE/ kinderdagverblijven
- OPP brengt proces op gang

Thema 6: Inclusie

Droom

Van een vakgericht naar een ontwikkelingsgerichte aanpak, zodat alle leerlingen met plezier naar school gaan en zich blijven ontwikkelen (ook na het onderwijstraject).

- Vertrouwen hebben in vakmanschap leerkrachten.
- Een passende plek in de samenleving voor iedereen.
- De rol van de onderwijsinspectie moet stimulerend zijn.
- Het waarborgen van continuïteit van ontwikkelingsgericht onderwijs is essentieel.

Oplossingsrichtingen

- Docenten die opgeleid zijn en bereid zijn om de ontwikkelingscapaciteit van de kinderen te stimuleren. Tevens weten wat de (eigen) beperkingen zijn en op tijd expertise inroepen.
- Preventief zorgen voor deskundigheid van de hulpverleners.
- Overheid: creëren van experimenteeruimte door het kind centraal te stellen.
- Het stimuleren van diversiteit: aandacht geven aan verschillende ontwikkeltempo van de leerlingen
- Persoonlijke aanpak bij aanmelden VO.
- AVG: informatie delen moet mogelijk zijn.
- Investeren van samenwerking van scholen met het ministerie van OCW

Wat is daarvoor nodig?

- Meer experimenteeruimte creëren.
- Opleiden docenten in ontwikkelingsgerichte onderwijs.
- Stimuleren van debat over uitsluiting in de samenleving.
- Wegnemen marktwerking onderwijs/zorg structuren.
- Wat kunnen we zelf doen: verbinding organiseren en preventief expertise kunnen inroepen.

Thema 7: Leerrecht

Droom

Wet- en regelgeving is een uitgangspunt en niet het eindpunt. Afwijken mag en moet zelfs. Er is flexibilisering van het systeem nodig. Een multidisciplinair overleg bestaande uit partijen als kind, ouders en hulpverlening krijgt het mandaat om uit te wijken waar nodig.

Oplossingsrichtingen

- Meer en tijdig evaluatiemomenten.
- Tijdig signaleren en nemen van besluiten.
- Iemand die de regierol op zich neemt.
- Het stimuleren van samenwerking en het verminderen van schotten tussen onderwijs/zorg
- Er is een persoonlijk onderwijs/zorg budget nodig → ontwikkelbudget.
- Doorstromen zonder diploma moet mogelijk zijn
- Het zelf creëren en krijgen van rust en ruimte voor docenten, leerlingen en scholen
- Structurele aanpak om zelf de regie te houden over ontwikkelgericht onderwijs

Wat is daarvoor nodig?

- Structurele aanpak om met meer ruimte (in regels) en tijd langs meerdere wegen goed/passend onderwijs mogelijk te maken.

5 Terugblik: hoe nu verder?

5.1 Van Paul Rosenmöller (voorzitter VO-raad)

- Paul Rosenmöller benadrukte dat het beeld over passend onderwijs te veel verbonden is aan kinderen met een beperking, terwijl we op zoek zijn naar vormen van onderwijs waarbij elk kind het recht heeft op passend onderwijs.
- Hij deelt het perspectief dat er meer aandacht moet zijn voor het benutten van de talenten van de leerlingen. Hiervoor moeten er ontschot worden, niet alleen tussen onderwijs en zorg maar ook bij overgangsmomenten.
- Volgens Paul is er een gesprek nodig met de opleidingen voor leerkrachten. Er is een balans nodig tussen de aanwezigheid van pedagogische kennis en vakgerichte kennis. En ook hierin is differentiatie nodig.
- Omdat de evaluatie van passend onderwijs een uitdaging vormt, vraagt Paul om de samenwerking met elkaar te versterken en tegelijkertijd stelt hij voor om zo veel mogelijk over de schaduw van eigen belangen heen te stappen als school, opleider of instelling. Geef aan wat je wel of niet kan.
- Iedereen is het eens met het idee van passend onderwijs. Paul vraagt iedereen om na te denken of we hebben voldaan aan de randvoorwaarden die primair zijn voor het mogelijk maken van passend onderwijs en het garanderen van onderwijskwaliteit voor alle leerlingen? Denk hierbij aan met name de leerkracht.

5.2 Van Minister Arie Slob

Na een middag hard werken blikte minister Slob terug op een geslaagde bijeenkomst. Nu is het zaak dat de voorstellen ook van de grond komen. Op basis van de reacties van de bestuurders heeft hij daar alle vertrouwen in. Hij benoemde een aantal punten:

- Minister Slob benadrukte allereerst dat er veel over passend onderwijs wordt gesproken. Niet alleen op overheidsniveau maar ook in het land.
- Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen. Het is een voorrecht om leerlingen te mogen begeleiden.
- De samenwerking in de school en tussen scholen, maar ook met de leerlingen en ouders is van groot belang. Hij moedigde de aanwezigen aan om niet alleen over maar ook met de leerlingen te praten over hoe passend onderwijs (nog) beter kan.
- Met de regioronde zijn betrokkenen bij elkaar gezet, ouders, leerlingen en hier ook mensen uit de zorg.
- Goed om te zien dat in deze regio alle betrokkenen daadwerkelijk aanwezig waren.
- Naast verhalen uit het online Vertelpunt zijn er vandaag ook verhalen opgehaald.
- Deze verhalen gezamenlijk vormen input voor de evaluatie.
- We moeten vooral het goede behouden wat de afgelopen jaren is opgebouwd.

5.3 Van de zes samenwerkingsverbanden

De zes samenwerkingsverbanden blikken terug op een goede en energieke bijeenkomst.

De ervaringen van leerlingen, ouders en alle andere betrokkenen waren zeer waardevol. De toekomst van kinderen en het continue bieden van hun ontwikkelkansen stond steeds centraal. Het is belangrijk daartoe samen met de leerling en ouders op te trekken als ook te blijven werken aan inclusie.

Het samen met de jongere en zijn ouders werken vanuit vertrouwen aan het ontwikkelingsperspectiefplan van het kind werd breed gedragen. Zo ook dat we niet vanuit het eigen (organisatie)belang moeten denken maar vanuit het belang van het welbevinden en ontwikkeling van het kind!

Over een half jaar willen we samen met het ministerie terugblikken op deze bijeenkomst en bespreken welk vervolg we hebben gegeven aan de opbrengsten van dit regiogesprek.

De passievolle bijdragen van iedereen en de positieve reacties smaken naar meer. We waarderen het zeer dat minister Slob de tijd genomen heeft om te ervaren wat er in Kennemerland gebeurt. Veel dank voor de kwetsbare opstelling van leerlingen, ouders en alle aanwezige professionals! Daarmee kunnen we stappen zetten en werken vanuit de menselijke waarden.

5.4 Landelijk niveau

De grote verschillen tussen de regio's vragen om maatwerk en een genuanceerde aanpak. De oplossingsrichtingen vanuit de regiogesprekken wil de minister laten meewegen in de stappen die hij gaat zetten. In 2020 vindt de landelijke evaluatie plaats van passend onderwijs. Dan volgt een meer fundamenteel gesprek. Maar als in de tussentijd blijkt dat er iets in de weg zit of iets makkelijker kan, wil minister Slob daarmee zeker iets doen.

In de voortgangsrapportage passend onderwijs van juni 2019 kunt u lezen welk beeld minister Slob heeft overgehouden aan de regiogesprekken. Dat wordt aangevuld met de bevindingen vanuit het online vertelpunt. Hierin zal ook worden aangegeven op welke manier OCW leraren, ouders, scholen en samenwerkingsverbanden extra kan ondersteunen.

Uit de bijeenkomst in onze regio blijkt dat er veel 'laaghangend' fruit is, dat al in de school, in afstemming met de regio, kan gebeuren. Vervolgens gaat het om een goede samenwerking tussen de verschillende spelers. Het regiobezoek heeft niet alleen geleid tot goede voorstellen maar ook tot een (nog) beter beeld van de regio en het harde werk dat daar wordt gedaan. Wij hopen dat we deze kennis en contacten kunnen (blijven) gebruiken om het passend onderwijs nog meer te versterken!

Dank je wel voor je inzet en betrokkenheid!

Alkmaar, april 2019

Passend
Onderwijs
IJmond

